

ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА РЕВИЗИЈА

ул. Македонија 12/3
1000 Скопје
Република Македонија
Тел: + 389 2 3211 262
Факс: +389 2 3126 311
e-mail: dzh@dzh.gov.mk
www.dzh.gov.mk

Број: 09-218/13

Дата: 11.12.2014

**ДО
МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Резиме

Државниот завод за ревизија изврши ревизија на финансиските извештаи на Министерство за одбрана (во натамошен текст Министерството) на сметката за основниот буџет (631) за 2013 година, заедно со ревизија на усогласеност.

Извршена е ревизија на финансиските извештаи на Министерство за одбрана за 2011 година. Изразено е негативно мислење за вистинитоста и објективноста на финансиските извештаи и за законското и наменското трошење на средствата. Со ревизијата на преземени мерки по дадените препораки се констатира дека од дадените девет препораки целосно се спроведени шест препораки, делумно се спроведени две, а за една препорака ревизијата не беше во можност да го потврди статусот.

За финансиските извештаи на Министерство за одбрана за 2013 година изразивме мислење без резерва, додека за усогласеноста со законска регулатива, упатства и воспоставени политики изразивме негативно мислење.

Со извршената ревизијата на финансиските извештаи на сметката на основниот буџет 631 на Министерството за 2013 година констатирани се состојби кои се однесуваат на:

- ненавремено евидентирање на побарувањата и нереално прикажување на обврските на Министерството за ДДВ поради значајно временско отстапување од датумот на издавање на фактурите до моментот на нивно сметководствено евидентирање;
- непреземање на мерки за обновување/раскинување на договорите со закупци на недвижен имот и негово враќање во владение на Министерството;

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

- реалноста на трошоците за сервисирање на моторни возила и тековно и инвестиционо одржување на објектите на Министерството и АРМ, а кои произлегуваат од неправилности во спроведените постапки за доделување на договори за јавни набавки и нивната реализација.

Во делот на нагласување на прашање на неизвесност или континуитет, ревизијата укажува на зголемениот износ на трошоци по правосилни судски исправи поради воспоставена пракса во Министерството долгот по правосилни судски исправи да се наплати со извршител, а не во роковите предвидени со позитивните законски прописи.

Со цел надминување утврдените состојби, ревизијата даде препораки за преземање соодветни мерки и активности.

Од страна на одговорното лице на субјектот за кој е вршена ревизија, не се добиени забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

2

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

1. Вовед

- 1.1. Извршивме ревизија на приложените финансиски извештаи на страните 11 и 12 заедно со ревизија на усогласеност на сметката на основниот буџет (631) на Министерство за одбрана, која се состои од биланс на состојба на ден 31 декември, биланс на приходи и расходи за 2013 година и преглед на значајни сметководствени политики и објаснувачки белешки кон финансискиот извештај.
- 1.2. Ревизијата на финансиските извештаи од точка 1.1. на овој извештај е извршена согласно член 22 став 1 од Законот за државната ревизија и Годишната програма за работа на Државниот завод за ревизија согласно член 23 од Законот за државна ревизија.
- 1.3. Извршена е ревизија на финансиските извештаи на Министерство за одбрана за 2011 година. Изразено е негативно мислење како за вистинитоста и објективноста на финансиските извештаи така и за законското и наменското трошење на средствата.
- 1.4. Финансиските извештаи од точка 1.1. на овој извештај, е одговорност на раководството на субјектот од точка 1.1. на овој извештај застапувано од:
 - д-р Фатмир Бесими – министер до 17.02.2013 и
 - Талат Џафери – министер од 18.02.2013 година.

Оваа одговорност вклучува дизајнирање, имплементација и одржување на интерна контрола која што е релевантна за подготвување и објективно презентирање на финансиските извештаи коишто се ослободени од материјално погрешни прикажувања, без разлика дали се резултат на измами или грешки; избор и примена на соодветни сметководствени политики, како и правење на сметководствени проценки кои што се разумни во околностите.

Раководството на субјектот е исто така одговорно за осигурување дека активностите, финансиските трансакции и информации, рефлектирани во финансиските извештаи се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Одговорност на ревизорите е да изразат мислење за финансиските извештаи од точка 1.1., врз основа на извршената ревизија. Оваа одговорност вклучува и изразување мислење за тоа, дали активностите, финансиските трансакции и информации рефлектирани во финансиските извештаи се, во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

Оваа одговорност вклучува извршување на постапки за добивање ревизорски доказ за тоа дали приходите и трошоците на Министерство за одбрана се користени за планираните намени утврдени од страна на законодавецот. Таквите постапки вклучуваат и проценка на ризикот од неусогласеност.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

3

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

2. Цел и делокруг на ревизијата

2.1. Цел на ревизијата на финансиските извештаи е да му овозможи на ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешни прикажувања без разлика дали е резултат на измами или грешки и да изрази мислење за тоа дали финансиските извештаи е изгответи, во сите материјални аспекти, во согласност со применливата рамка за финансиско известување.

Цел на ревизијата на усогласеност во врска со ревизијата на финансиските извештаи е да му овозможи на ревизорот да добие разумно уверување за тоа дали активностите, финансиските трансакции и информациите рефлектирали во финансиските извештаи се во сите материјални аспекти, во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

2.2. Финансиските извештаи кои се предмет на овој извештај се засновани врз завршната сметка составена според применливата рамка за финансиско известување во Република Македонија.

2.3. Ревизијата е извршена во согласност со стандардите за државна ревизија на Меѓународната организација на Врховните ревизорски институции (ИНТОСАИ) кои се пропишани за примена во Република Македонија. Овие стандарди налагаат да ги почитуваме етичките барања и да ја планираме и извршиме ревизијата со цел да добиеме разумно уверување за тоа дали финансиските извештаи се ослободени од материјално погрешни прикажувања. Ревизијата вклучува извршување на постапки за добивање на достатни соодветни ревизорски докази како поткрепа на износите и обелоденувањата во финансиските извештаи. Изборот на постапки зависи од ревизорската процена, вклучително и процена на ризиците за материјални погрешни прикажувања во финансиските извештаи без разлика дали е резултат на измами или грешки.

При процена на ризиците ревизорот ги разгледува интерните контроли како релевантни за подготовкa и објективно презентирање на финансискиот извештај со цел да се дизајнираат ревизорски постапки кои се соодветни во околностите но не за целите на изразување на мислење за ефективноста на интерните контроли на субјектот. Ревизијата исто така вклучува проценка на соодветноста на користените сметководствени политики и сметководствени проценки направени од страна на раководството на субјектот од точка 1.1. на овој извештај, како и општа оценка за севкупното презентирање на финансиските извештаи. Веруваме дека обезбедените докази ни обезбедуваат разумна основа за нашето ревизорско мислење.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Ревизијата од точка 1.1. погоре е планирана и извршена во периодот од 03.03.2013 до 31.07.2013 година од тим на Државниот завод за ревизија.

3. Осврт на ревизијата за 2011 година - спроведување на препораките

Ревизијата од точка 1.1. погоре опфати ревизија на спроведување на препораките дадени во Конечниот извештај на ОДР за 2011 година.

Со ревизијата на преземени мерки по дадените препораки се констатира дека од дадените девет препораки целосно се спроведени шест препораки, делумно се спроведени две. За препораката која се однесува за утврдување на почетна цена при продажба на недвижности по пат на јавно наддавање, ревизијата не беше во можност да го потврди статусот на истата од причина што во периодот предмет на ревизија во Министерството немаше активности за продажба на недвижности. (Прилог 1).

4. Наоди и препораки

Прашањата кои ги покрива овој извештај беа дискутиирани на завршиот состанок со раководството и одговорните лица на Министерство за одбрана– предмет на ревизија, одржан на ден 25 септември 2014 година.

Од страна на одговорното лице на субјектот за кој е вршена ревизија, не се добиени забелешки на Нацрт извештајот на овластениот државен ревизор.

4.1. Усогласеност со закони и прописи

4.1.1. Министерството во текот на 2010 година има донесено Упатство за начинот на спроведување на наплата на приходи во МО и АРМ со кое се утврдени организационите единици, одговорните лица и роковите за склучување на договори, издавањето на фактури, нивно доставување и евидентирање. Со упатството е предвидено издадените фактури да се достават до одделението за буџетска контрола за ex-ante контрола, од каде во рок од 5 дена треба да се достават до одделението за книgovodство за нивно евидентирање.

Со извршената ревизија утврдивме дека постои значајно временско отстапување од датумот на издавање на фактурите до датумот на извршената ex-ante контрола (20, 30 па и повеќе денови) што го пролонгира времето на нивно евидентирање. Ова се должи на фактот што во споменатото упатство не е предвиден рок за доставување на издадените фактури до одделението за буџетска контрола.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Ненавременото доставување на сметководствената документација до одделението за сметководство не е во согласност со член 2 од Законот за сметководството за буџетите и буџетските корисници за благовремено и ажурно евидентирање на сметководствените трансакции. Имајќи во предвид дека Министерството е месечен обврзник за ДДВ горенаведеното има за ефект нереално прикажување и плаќање на обврските за ДДВ.

Препорака:

Одговорните лица на Министерството да преземат активности за намалување на периодот потребен за доставување на документацијата до одделението за книговодство.

- 4.1.2. Од страна на овластениот државен ревизор во извештајот за извршената ревизија на финансиските извештаи за 2011 година на Министерство за одбрана - Сметка за основниот буџет 631, известено е за високиот износ на ненаплатените побарувања за што се дадени препораки.

Со увид во приложената документација и извршената анализа на состојбите на позицијата Побарувања која е проценета во износ од 7.202 илјади денари, ревизијата ги утврди следниве состојби:

- Министерството месечно изготвува и до закупците доставува фактури за закуп, потрошок за електрична енергија и вода врз основа на 14 договори чија важност е измината пред 1, 2 и повеќе години од причина што закупците се утврдени како ненаплатени побарувања за што се дадени препораки;
- Од страна на секторот за недвижности и услуги на ден 16.04.2014 година до секторот за правни работи доставено е известување дел.бр. 18/2-176/1 со цел преземање мерки и активности за враќање во владение на објектите дадени под закуп бидејќи на дел од договорите рокот им е изминат во 2012 година, а за дел од нив рокот изминува во текот на 2013 година. До денот на известувањето од извршената ревизија од секторот за правни работи не добивме известување за преземени активности (Прилог 3);
- Склучен е договор за закуп на простор во касарна Илинден Бр.01-1964/1 28.03.2005 година со рок на важност 28.03.2015 година со кој договор покрај месечниот закуп и режиски трошоци, закупувачот има обврска да преземе 9 лица од Министерството и истите бидат во редовен работен однос во периодот на важност на договорот, односно наредните 10 години. Министерството нема преземено обврски за раскинување на договорот и надомест на штетата и покрај фактот што закупувачот има неподмирени утврдени обврски во износ од 5.060 илјади денари, неплатени тековни обврски во износ од 699 илјади денари, а за вработените лица, во текот на

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

ревизијата бевме информирани дека само едно лице сеуште е во работен однос кај закупецот.

Утврдените состојби и издавањето во закуп на недвижни ствари по договори со измината важност не се во согласност со членовите од 48 до 53 од Законот за користење и располагање со ствари на државните органи и создава ризик од неекономичен и неефикасен начин на располагање со недвижните ствари. Исто така, ваквиот начин на работење, односно не навременото преземање на правни дејствија за наплата на побарувањата доведува до неможност на наплата на истите, одлив на средства од Буџетот на Република Македонија, за што е потребно да се преземат активности за утврдување на причините за ваквата состојба и преземање на соодветни мерки против одговорните лица.

Препорака

Одговорните лица во Министерството да преземат активности за:

- враќање во владение на недвижниот имот кој сеуште се користи од закупците;
- да се преиспитаат ефектите од натамошно давање на недвижниот имот во закуп;
- давањето на закуп на недвижни ствари да се врши согласно членовите од 48 до 53 од Законот за користење и располагање со ствари на државните органи.

4.2. Користење на средствата согласно законски прописи

4.2.1. За тековно и инвестиционо одржување на објектите на Министерството и АРМ направени се расходи во износ од 7.377 илјади денари за кои ревизијата не се увери во реалноста на истите од причина што не се прави проект - предмер пресметка за да се утврдат количините и видовите работа што треба да се изведат, поради што не бевме во можност да потврдиме дека количините наведени во фактурите за изведените градежно - занаетчиски работи се согласно потребите на Министерството.

Не постоењето на предмер пресметки, за поединечно утврдување на количини и цени за извршената работа ја намалуваат можноста од контрола и надзор над работите во текот на извршувањето, создава услови за плаќање на работи кои не се извршени, или плаќање на поголеми количини изведените работи од потребните.

Препорака:

Одговорните лица во Министерството да преземат мерки и активности за претходно планирање на видовите работи и дефинирање на потребните количини пред доделување на договори за тековно и инвестиционо одржување на објектите.

Ревизорски тим:

1. _____
2. _____
3. _____

Овластен државен ревизор

7

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

- 4.2.2. Утврдивме неправилности при изборот на најповолни економски оператори за тековно и инвестиционо одржување на објектите и капацитетите на Министерството и АРМ по спроведена постапка за јавна набавка – доделување на договори со рамковни спогодби број 17/1-39/8/2012 од 2012 година, детално објаснето во точка 4.4.7. од Нацрт Извештајот за сметката на основен буџет 637 на Министерството.
- 4.2.3. За оспособување на грејна инсталација на објект во касарна Илинден, работата е доделена на второ рангираниот економски оператор со повисока понуда, а не на најповолниот понудувач (реден број 11 во Прилог 6 во Извештај на сметка 637).
- 4.2.4. За сервисирање на возилата на Министерството и АРМ, спроведени се постапки за избор на најповолни понудувачи - сервисери во кои како најповолна понуда е земана најниско понудената вредност за потребните норма/работни часови за сервисирање на возилата, без при тоа да се земат во предвид цените на резервните делови. Согласно склучените договори, во текот на 2013 година за сервисирање на возилата потрошени се 2.140 илјади денари, детално објаснето во точка 4.4.8. од Нацрт Извештајот за сметката на основен буџет 637 на Министерството.

Препорака

Одговорните лица во Министерството да ги преземат неопходните активности за надминување на утврдените состојби и обезбедат законско постапување при спроведување на постапките за доделување на договори за јавни набавки.

Вкупни ефекти од наодите

Врз основа на изнесеното, ревизијата не утврди материјални погрешни прикажувања кои би имале ефекти врз финансиските извештаи.

5. Ревизорско мислење

Мислење за финансиски извештаи

Според наше мислење, финансиските извештаи ги претставуваат вистинито и објективно, во сите материјални аспекти, финансиската состојба на сметката на Министерство за одбрана на ден 31 декември 2013 година и резултатот од финансиските активности за годината која завршува со тој датум, во согласност со важечката законска регулатива.

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

Мислење за усогласеност со закони и прописи

Според наше мислење, поради значењето на прашањата изнесени во точката 4.1 и 4.2., активностите, финансиските трансакции и информации рефлектирани во финансиските извештаи на Министерство за одбрана не се во согласност со релевантната законска регулатива, упатства и воспоставени политики.

6. Нагласување на прашања за неизвесност

Поради својата значајност како и поради потребата да се обрне внимание во иднина ревизијата смета за потребно да се укаже на следниве состојби:

6.1. Во 2013 година врз основа на правосилни судски исплатени се 15.152 илјади денари од кои:

- главен долг во износ од 11.152 илјади денари или 74% од вкупно исплатените средства;
- камата во износ од 1.970 илјади денари или 13% од вкупно исплатените средства и
- трошоци за извршување во износ од 2.147 илјади денари или 14 % од вкупно исплатените средства.

Овие трошоци во 2013 година споредено со трошоците во 2012 година се повисоки за 60%, односно повеќе се исплатени 5.738 илјади денари.

Од причина што периодот на комплетирање и доставување на потребната документација до Трезорската канцеларија при Министерството за финансии за исплата на долгот по судска пресуда е подолг во однос на доброволните рокови предвидени со Закон за извршување и Закон за парничната постапка, во минатиот период Министерството се соочувало со двојна наплата на ист долг: еднаш преку трезор и втор пат присилно преку извршител. Поради долгот период за враќање на двојно платените средства, во Министерството воспоставена е пракса долгот да се наплати преку извршител. Ваквиот начин на плаќање на обврските генерира дополнителни трошоци за извршување на товар на буџетот на министерството за одбрана.

6.2. Со извештајот за извршената ревизија на финансиските извештаи за 2011 година на Министерство за одбрана - Сметка за основниот буџет 631, известено е за високиот износ на ненаплатените побарувања од купувачи во износ од 95.491 илјади денари. Основот за овие побарувања е различен: побарувања за закуп, потрошена вода и струја од закупци на недвижен имот. По препорака на ревизијата, при реализирањето на пописот на средствата, побарувањата и обврските на МО и АРМ за 2013 година, комисијата за попис на обврските и побарувањата извршила детална анализа на основаноста на евидентираните побарувања. Од страна на министерот донесено е решение

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР**

број 02-1170/1 од 19.02.2014 година со кои се одобрува отпис на застарени побарувања за кои во претходниот период не биле преземани доволно правни мерки со цел истите да се наплатат пред истекот на нивната застареност во вкупен износ од 73.680 илјади денари.

Решението е донесено по претходно Мислење по предлог отпис на побарувањата број 10-81/1 од 10.02.2014 од сектор за инспекција во одбраната и Мислење број 20-158/1 од 11.02.2014 од сектор за внатрешна ревизија при Министерството.

Ревизијата укажува дека ваквиот начин на работење, односно не навременото преземање на правни дејствија за наплата на побарувањата доведува до неможност на наплата на истите, одлив на средства од Буџетот на Република Македонија, за што е потребно да се преземат активности за утврдување на причините за ваквата состојба и преземање на соодветни мерки против одговорните лица.

- 6.3. Со извршените ревизии на финансиските извештаи за 2006 година и 2011 година, од страна на ревизорите известено е за состојбата на позицијата - Вонбилансна евиденција од финансискиот извештај - билансот на состојба. Состојбата на ден 31.12.2013 година не е променета во однос на состојбата утврдена со извештајот од 2011 година и изнесува 7.315 илјади денари, а се однесува на даден аванс на еден правен субјект за што не постои документација за основот на исплатата.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

БИЛАНС НА ПРИХОДИ И РАСХОДИ ЗА 2013 година			
Опис на позицијата	Образло- жение	во 000 денари	
		2013	2012
Приходи			
Неданочни приходи	3.1.1.	51.305	46.406
Трансфери и донации	3.1.2.	1.271	7.958
Вкупно приходи		52.576	54.364
Расходи			
Тековни расходи			
Стоки и услуги	3.2.1.	29.396	30.705
Субвенции и трансфери	3.2.2.	17.326	10.299
Вкупно тековни расходи		46.722	41.004
Капитални расходи			
Капитални расходи	3.3.1.	3.145	12.089
Вкупно капитални расходи		3.145	12.089
Вкупно расходи		49.867	53.093
Остварен вишок на приходи - добивка пред оданочување			
		2.709	1.271
Даноци, придонеси и други давачки од вишокот на приходи - добивка пред оданочување			
Нето вишок на приходи - добивка по оданочување		2.709	1.271

Ревизорски тим:

1. _____
 2. _____
 3. _____

Овластен државен ревизор

11

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОДБРАНА
СМЕТКА НА ОСНОВНИОТ БУЏЕТ (631)
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ НА ОВЛАСТЕНИОТ ДРЖАВЕН РЕВИЗОР

БИЛАНС НА СОСТОЈБА НА ДЕН 31.ДЕКЕМВРИ			
во 000 денари			
Опис на позицијата	Образло- жение	2013	2012
Активи			
Тековни средства			
Парични средства	4.1.1.	2.819	1.402
Побарувања	4.1.2.	7.202	92.654
Побарувања од вработените	4.1.3.	1.144	2.298
Побарувања од државата и други институции	4.1.4.	25	57
Активни временски разграничувања	4.1.5.	338.828	323.924
Вкупно тековни средства		350.018	420.335
Вкупна актива		350.018	420.335
Вобнилансна актива		7.315	7.432
Пасива			
Тековни обврски			
Краткорочни обврски спрема добавувачи	4.2.1.	1.936	89
Примени аванси, депозити и кауции	4.2.2.	506	545
Обврски спрема државата и други институции	4.2.3.	312	486
Финансиски и пресметковни односи	4.2.4.	37	1
Пасивни временски разграничувања	4.2.5.	347.227	419.214
Вкупно тековни обврски		350.018	420.335
Вкупна пасива		350.018	420.335
Вобнилансна пасива	4.3.	7.315	7.432

Ревизорски тим:

1. _____
 2. _____
 3. _____

Овластен државен ревизор

12